

KATARZYNA MRÓZEK

ZAGROŻENIE EUROPY AKTAMI TERRORYZMU – POTENCJALNE CELE

ABSTRAKT

Tematem niniejszej pracy jest zagrożenie terroryzmem islamskim na terenie Europy. Omówione zostały również jedne z najważniejszych zamachów terrorystycznych, jakie miały miejsce w XXI wieku – World Trade Center, Madryt i Londyn. Wskazane zostały potencjalne zagrożenia atakiem terrorystycznym we współczesnym świecie.

Słowa klucze: terroryzm, terrorysta, atak terrorystyczny, zamach terrorystyczny, World Trade Center, Londyn 2005, Madryt 2004, zapobieganie terroryzmowi.

ABSTRACT

The subject of the paper is the threat of Islam terrorism in Europe. Some of the most essential terrorist attacks of the 21st century are discussed in the following paper as well, particularly the World Trade Center attack and Madrid and London attacks. The last part describes the possible ways and means of preventing terrorism in Poland and Europe.

Key words: terrorism, terrorist, terrorist attack, assassination attempt, World Trade Center, London 2005, Madrid 2004, preventing terrorism.

XXI wiek to okres, kiedy zagrożenie atakami terrorystycznymi jest bardzo duże. Związane jest to przede wszystkim z działaniami ugrupowań fundamentalistów muzułmańskich. Zanika terrorizm separatystyczny w wykonaniu ETA i IRA, a wzrasta znaczenie wspomnianych już ugrupowań związanych z islamem.

W związku z tym, że głównym celem terrorystów jest wywołanie poczucia strachu i paniki wśród społeczeństwa to wybierają oni cele powszechnie dostępne przez liczne rzesze ludzi. Widoczne to było podczas zamachów jakie miały miejsce w Nowym Jorku, Madrycie czy Londynie. Każdy z nich wywołał panikę i strach wśród społeczeństwa. Wpływ na to miały zapewne miejsca w jakich doszło do zamachów.

Zagrożenie atakiem terrorystycznym na terenie Europy w XXI wieku wynika z działań organizacji terrorystycznych mających swe korzenie w islamie. Działają one pod różnymi nazwami, ale są najczęściej powiązane z Al-Kaidą. W jej imieniu podejmują się akcje terrorystycznych na obszarze państw zachodnich. Często zamachowcy przed przeprowadzeniem ataku przechodzili szkolenie w obozach szkoleniowych prowadzonych przez instruktorów Al-Kaidy¹.

Warto zwrócić uwagę, że państwa, na terytorium których przeprowadzone zostały zamachy w 2004 i 2005 roku były ostrzegane przed wystąpieniem ataku². Dzieje się tak, że liderzy globalnych sieci islamistycznych zgodnie z prawem koranicznym ostrzegają o planowanym ataku władze państwa i społeczeństwo. W ten sposób zdaniem islamistów legitymizują swoje działanie terrorystyczne. Oczywiście ostrzeżenie to nie wskazuje miejsca i momentu, kiedy atak będzie miał miejsce. Inna sprawa, że ostrzeżenie jest jednocześnie wsunięciem żądań do władz państwa zagrożonego atakiem po to, aby ci podjęli decyzję o wycofaniu się ze wspierania koalicji antyterrorystycznej kierowanej przez Stany Zjednoczone³.

Z państw europejskich najbardziej narażona na ataki terrorystyczne była Wielka Brytania co wynika z aktywnego udziału tego kraju w koalicji antyterrorystycznej u boku Stanów Zjednoczonych. Mimo przeprowadzonego ataku w 2005 roku w Londynie zagrożenie ponownego ataku w tym kraju jest bardzo wysokie⁴. Wielka Brytania była szczególnie narażona na atak

1 R. M. Machnikowski, J. Michalak, A. Płaczek, K. Rękawek, M. Dziuba, *Zagrożenie atakami terrorystycznymi w Polsce 2006 oraz Aneksy na rok 2007 i 2008*, Łódź 2008, s. 4.

2 Ibidem, s. 4.

3 Ibidem, s. 4.

4 Ibidem, s. 6.

w 2012 roku, gdy w Londynie odbywały się Igrzyska Olimpijskie. Podczas tej imprezy sportowej terroryści mogliby doprowadzić do śmierci wielu tysięcy osób zajętych dopingowaniem swoich reprezentantów. Poza tym podczas takiej imprezy dochodzi do przebywania na niewielkim obszarze dużej ilości osób, które zajęte są obserwowaniem zawodów sportowych, a nie zastanawiać się i czekać na potencjalny atak ze strony terrorystów.

Wśród państw europejskich, do grupy państw wysokiego ryzyka przeprowadzeniem na ich terytorium zamachu terrorystycznego należą kraje, które wspierają i popierają politykę wojny z terroryzmem prowadzoną przez Stany Zjednoczone. Jednocześnie są to państwa, które swoje wsparcie wykazują na przykład poprzez uczestnictwo w działaniach militarnych u boku Stanów Zjednoczonych w Afganistanie i w Iraku. Do grupy tych państw z Europy należy zaliczyć – Włochy, Danię, Holandię, Polskę oraz Węgry. Jednakże zagrożenie atakiem terrorystycznym na terytorium tych państw jest zróżnicowane i zależne od ich aktywności w koalicji oraz działań wobec muzułman na terenie tych państw⁵.

W państwach europejskich żyje bardzo duża liczba emigrantów i ich potomków wywodzących się z kręgów kultury muzułmańskiej. Są to często osoby żyjące na obrzeżach miasta, w enklawach zamieszkałych przez współwyznawców. Do tego dochodzi również ich pozycja społeczna, która nie jest najwyższa. To prowadzi do działania nie zawsze zgodnego z prawem. To powoduje, że zagrożenie atakiem terrorystycznym na obszarze takich państw jak Francja, Holandia, Belgia czy Wielka Brytania jest bardzo duże.

MOŻLIWE CELE I TERMINY ZAMACHÓW TERRORYSTYCZNYCH

Należy zastanowić się nad tym, jakie są cele terrorystów oraz kiedy możliwe jest przeprowadzenie ataków terrorystycznych? Celem ataku terrorystycznego mogą być budynki użytku publicznego, do których zaliczyć można budynki administracji rządowej i samorządowej oraz placówki dyplomatyczne. Przeprowadzenie ataku na wspomniane miejsca uderza przede wszystkim w instytucje państwa, których zabezpieczenie jest zdecydowanie większe niż innych. Jednocześnie terroryści wskazują, że są gotowi poświęcić życie, aby osiągnąć cel. Placówki dyplomatyczne znajdujące się poza granicami kraju stanowią istotny cel potencjalnego ataku terrorystycznego, co kilka razy miało już miejsce.

Celem ataku terrorystycznego mogą być duże skupiska ludzi. Szczególnie dotyczy to świąt państwowych, koncertów lub wydarzeń sportowych o mię-

⁵ Ibidem, s. 6.

dzynarodowym zasięgu. Wskazać tutaj można takie imprezy jak: mistrzostwa Europy lub mistrzostwa świata w piłce nożnej albo Igrzyska Olimpijskie. Przed każdą z tych imprez w mediach pojawiają się informacje o potencjalnym zagrożeniu atakiem terrorystycznym. W końcu w przeszłości takowe już miały miejsce i odcisnęły swoje piętno w świecie sportu.

Za cel zamachu terrorystyki mogą również wybrać infrastrukturę komunikacyjną służącą społeczeństwu do przemieszczania się. Terrorystyki podkładając bomby w środkach komunikacji publicznej liczą na efekt wywołania strachu i paniki. W przypadku takiego ataku ofiarami są przypadkowe osoby znajdujące się w momencie zamachu w miejscu działania terrorystów. Na atak narażone są wszelkiego rodzaju środki transportu – autobusy, pociągi, statki wycieczkowe czy samoloty.

Termin ataku może być związany np. z wydarzeniami historycznymi. Terrorystyki wybierają dogodny dla nich termin, posiadający często wymiar symboliczny. K. Izak rozpatrując zagadnienie zagrożenia atakiem terrorystycznym wskazał kilka dat, które mogłyby wpłynąć na działania terrorystów i przeprowadzenie przez nich ataku. Według niego atak mógłby zostać przeprowadzony w 40 rocznicę ataku terrorystycznego w Monachium czy w 30 rocznicę powstania Hezbollahu⁶. Innymi istotnymi terminami, kiedy zagrożenie atakiem wzrasta są święta narodowe w państwach w których, zagrożenie atakiem terrorystycznym jest bardzo wysokie. Można tutaj wskazać . Dzień 14 lipca we Francji⁷ czy 4 lipca w Stanach Zjednoczonych⁸.

ZAGROŻENIE ATAKAMI TERRORYSTYCZNYMI W POLSCE

Warto w tym miejscu zadać sobie pytanie: jak wygląda kwestia zagrożenia atakiem terrorystycznym na terytorium Polski? Polska z racji swoich zobowiązań koalicyjnych i aktywnego udziału w działaniach militarnych Afganistanie i Iraku znalazła się wysoko na liście państw, wobec których może być przeprowadzony zamach terrorystyczny przez ugrupowania islamskie. Z punktu widzenia analityków do spraw bezpieczeństwa zagrożenie Polski

6 K. Izak, *Zagrożenie terroryzmem i ekstremizmem w Europie na podstawie wybranych przykładów. Tężeniejszość, prognoza ewolucji i kierunki rozwoju*, Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego 5/11, s. 144-145.

7 Święto narodowe Francji, związane ze zdobyciem Bastylii i wybuchem Rewolucji Francuskiej.

8 Dzień Niepodległości, święto narodowe Stanów Zjednoczonych.

zlokalizowane jest na niskim poziomie. Polska dla terrorystów islamskich stanowi ich zdaniem cel rezerwow⁹.

Natomiast zwiększenie zagrożenia zamachem terrorystycznym mogło nastąpić w 2012 roku w związku organizacją przez Polskę i Ukrainę imprezy sportowej – Euro 2012. Podczas niej do Polski miało przybyć wielu kibiców, a stadiony na których rozgrywane były spotkania mogły posłużyć zamachowcom do przeprowadzenia ataku. Wpływ na zwiększenie zagrożenia mają takie fakty jak większe zainteresowanie mediów innych państw gospodarzem imprezy, przekaz medialny z rozgrywanych spotkań oraz otoczenia imprezy. W takich okolicznościach Polska mogła stać się interesującym miejscem do przeprowadzania zamachu, który odbiłby się echem na całym świecie¹⁰.

Może nie ma zagrożenia ze strony globalnych sieci islamskich na obszarze Polski, jednak nie można wykluczyć działań indywidualnego terrorysty, który nie będzie powiązany z żadną organizacją terrorystyczną. W wyniku posiadania radykalnych poglądów i dzięki wykorzystaniu Internetu posiadzie wiedzę na temat konstruowania bomby, którą może wykorzystać do przeprowadzenia zamachu. Osoba taka jest trudna do zlokalizowania a tym samym zapobieżenie aktowi terroru jest trudne do wykonania¹¹.

Celami ataku terrorystycznego na obszarze Polski będą podobne miejsca jak w przypadku państw Europy Zachodniej. Będą to zarówno budynki administracji publicznej, infrastruktura krytyczna¹² czy też placówki dyplomatyczne innych państw, ze szczególnym uwzględnieniem Stanów Zjednoczonych czy Wielkiej Brytanii.

Potencjalne zagrożenie zamachem terrorystycznym na obszarze Polski najpewniej przybrałoby formę zamachu bombowego. Ładunek mógłby zostać zdetonowany zdalnie przez terrorystów lub zostaliby użyci terroryści samobójcy. Z racji tego, że w Polsce nie mamy do czynienia z dużą liczbą przedstawicieli mniejszości wyznających islam terroryści musieliby przybyć z innego państwa, co ogranicza w pewien sposób i ich liczbę i możliwości działania.

9 Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2012 roku, r. 16 Zagrożenie terroryzmem i ekstremizmem, s. 3, <http://bip.msw.gov.pl/bip/raport-o-stanie-bezpie/18405,dok.html>

10 Ibidem, s. 3.

11 Ibidem, s. 4.

12 Zgodnie z obecnie obowiązującą ustawą z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym art. 3 pkt. 2, przez infrastrukturę krytyczną należy rozumieć systemy oraz wchodzące w ich skład powiązane ze sobą funkcjonalne obiekty, w tym obiekty budowlane, urządzenia instalacyjne, usługi kluczowe dla bezpieczeństwa państwa i obywateli, http://rcb.gov.pl/?page_id=210. Data dostępu: 12.08. 2014r.

Jednak nie wyklucza to również użycia w zamachu ładunku umieszczonego w furgonetce i zdetonowanego w pobliżu ważnego z punktu widzenia społecznego miejsca¹³.

M. Piekarski rozpatrując potencjalne cele ataku na obszarze Polski wskazuje regiony kraju narażone na atak terrorystyczny. Jego zdaniem potencjalnym celem będą duże organizmy miejskie a wśród nich stolica kraju Warszawa. Wynika to z faktu zlokalizowania na tym obszarze atrakcyjnych z punktu widzenia terrorystów. Wskazać tutaj można budynki administracji rządowej oraz placówki dyplomatyczne państw, które utrzymują stosunki dyplomatyczne z Polską. Do tego dochodzi również sieć komunikacyjna na terenie aglomeracji warszawskiej – metro, kolej czy lotnisko które mogą być atrakcyjnym miejscem do przeprowadzenia ataku¹⁴.

W dalszej kolejności zdaniem M. Piekarskiego celem ataku może być Trójmiasto. wynika to z faktu, że jest to ważny ośrodek gospodarczy, turystyczny w którym przebywa znaczna liczba ludności na niewielkim terenie. Poza Trójmiastem wskazuje również na obszar Górnego Śląska wraz z nie odległym Krakowem. Uderzenie na tym obszarze spowodowałoby trudności w funkcjonowaniu gospodarki kraju¹⁵.

W przypadku innych miast Polski zagrożenie atakiem terrorystycznym jest mniejsze co nie oznacza, że nie mogą zostać celem ataku. Wynika to z faktu dysponowania ważnymi pod względem gospodarczym lub komunikacyjnym miejscami. Do takich miast M. Piekarski zalicza Wrocław, Poznań i Szczecin. Jednak w wyjątkowych okolicznościach również one mogą pojawić się na szczycie miejsc zagrożonych atakiem z powodu odbywające się w nich imprezy międzynarodowej - sportowej czy politycznej¹⁶.

Rozpatrując aspekt zagrożenia atakiem terrorystycznym oraz działania ugrupowań o charakterze fundamentalistycznym Polska może stanowić punkt transferowy dla finansów tych organizacji. Mogą one wykorzystywać banki działające na terenie Polski do transferu środków. Inną opcją, która może wchodzić w rachubę to przewóz środków finansowych przez kurierów przez Polskę.

13 R. M. Machnikowski, J. Michalak, A. Płaczek, K. Rękawek, M. Dziuba, s.16.

14 M. Piekarski, *Zagrożenia o charakterze terrorystycznym w Polsce 2008*, PDF. Pobrano 15 lipca 2014, s. 6 (www.antyterroryzm.republika.pl/referat_poznan_2008.pdf).

15 Ibidem, s.6.

16 Ibidem, s. 6.

Terytorium Polski może stanowić równie zaplecze logistyczne dla organizacji terrorystycznej. Przedstawiciele tych grup mogą prowadzić z obszaru Polski działania wspomagające działalność terrorystyczną. Wpływa na to chociażby członkostwo Polski w Unii Europejskiej a przez to swobodny przepływ ludzi w granicach wspólnoty europejskiej. Na takie postawienie sprawy wpływają następujące czynniki:

- tranzytowy charakter państwa polskiego,
- kompatybilny z zachodnim system bankowy działający w Polsce,
- duże zapotrzebowanie na zagraniczne inwestycje kapitałowe,
- stosunkowa łatwość zakupu broni i materiałów wybuchowych¹⁷.

Polscy obywatele na obszarze kraju mogą czuć się bezpiecznie w zakresie ochrony przed atakiem terrorystycznym za którym stałyby ugrupowania islamskie. Natomiast z racji wspomnianego zaangażowania naszego kraju w politykę antyterrorystyczną polscy obywatele mogą stać się celem terrorystów poza granicami kraju. Szczególnie w państwach gdzie takie organizacje działają z większym rozmachem dzięki przyzwoleniu miejscowych władz, polscy obywatele mogą stać się ofiarami porwań przez członków organizacji terrorystycznych, które w ten sposób będą chciały wymusić pozytywne decyzje polskich władz w zamian za uwolnienie porwanego. Zagrożenie takie niestety występuje a polskie ministerstwo spraw zagranicznych ostrzega o potencjalnych państwach gdzie takie zagrożenie występuje i odradza wyjazd w taki rejon świata¹⁸.

PRZECIWDZIAŁANIE I ZAPOBIEGANIE TERRORYZMOWI

W XXI wieku problem zagrożenia atakiem terrorystycznym jest większy niż w poprzednich okresach. Wpływ na to ma wiele czynników. Dlatego też, ważnym elementem związanym z bezpieczeństwem społeczeństwa jest opracowanie procedur oraz wprowadzenie przepisów prawa związanych ze zwalczaniem terroryzmu na obszarze danego państwa czy w przestrzeni międzynarodowej.

ZAPOBIEGANIE TERRORYZMOWI ISLAMSKIEMU W EUROPIE

Zwalczanie terroryzmu nie jest zjawiskiem nowym oraz nie ma międzynarodowych regulacji związanych z walką z terroryzmem. Wynika to z faktu, że

17 R. Grosset, *Zabić tysiące, przestraszyć miliony. Zagrożenia terrorystyczne i szanse na skuteczną obronę*, Warszawa 2009, s. 188.

18 *Zagrożenie terroryzmem i ekstremizmem*, rozdz. 16, s. 4-5, [w:] Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2012 roku. Źródło: https://www.msw.gov.pl/download/1/15447/Raport_o_stanie_bezpieczenstwa_w_Polsce_w_2011_roku.pdf.

instytucja, która mogłaby przygotować taki dokument czyli Organizacja Narodów Zjednoczonych nie potrafi w swoim gremium przygotować uniwersalnej definicji terroryzmu. Jest to efekt działania poszczególnych państw, które nie potrafią odłożyć na bok swoich własnych interesów i pretensji. W ten sposób nie doszło do przygotowania powszechnego dokumentu, który wskazywałaby na sposoby walki z terroryzmem¹⁹.

W drugiej połowie XX wieku po zamachu na izraelskich sportowców podczas Igrzysk Olimpijskich w Monachium Organizacja Narodów Zjednoczonych przyjęła dwie konwencje. Pierwsza z nich uchwalona została w 1973 roku i nosi nazwę Konwencji Nowojorskiej²⁰. Odnosiła się ona do kwestii zapobiegania oraz karania przestępstw, które popełnione są przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej. Do tych osób zalicza się głowy państw, szefów rządów, ministrów spraw zagranicznych oraz członków rodziny tych jednostek. Konwencja ta obejmuje przestępstwa wobec nich gdy przebywają poza granicami swojego kraju a państwo na terenie, którego dochodzi to działań wymierzonych przeciwko nim zobowiązane jest do uznania tego przestępstwa jako umyślnego i rozstrzygane przez prawo wewnętrzne państwa, które podpisało konwencję²¹.

Natomiast w 1979 roku Organizacja Narodów Zjednoczonych przyjęła kolejną konwencję²². Dotyczyła ona tym razem brania zakładników. Na podstawie zapisów tej konwencji winni takiego postępowania sądzeni są według przepisów prawa karnego na terenie państwa, w którym dopuścili się przestępstwa lub na terenie, którego zostali ujęci z tym zastrzeżeniem, że dotyczyło to państw, które podpisały tę konwencje. W przypadku wspomnianych dokumentów przestępcy popełniający wskazane czyny mogą podlegać również ekstradycji²³.

Wydarzenia, jakie miały miejsce 11 września 2001 roku spowodowały, że państwa europejskie oraz Stany Zjednoczone musiały podjąć działania ma-

19 D. Duda, s. 95-96.

20 Konwencja o zapobieganiu i karaniu przestępstw przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, w tym także przeciwko dyplomatom, sporządzona w Nowym Jorku 14 grudnia 1973 r. (Polska podpisała ją 7.06.1974 r., weszła w życie w stosunku do Polski 13.01.1983 r.).

21 Ibidem, s. 96.

22 Międzynarodowa konwencja przeciwko braniu zakładników przyjęta w Nowym Jorku 18 grudnia 1979 r., Polska podpisała ją 18 grudnia 1979 r., w stosunku do Polski weszła ona w życie 26. 06. 2000r.

23 Ibidem, s. 96.

jące na celu zapewnienie bezpieczeństwa swoim obywatelom. Dla tego celu podjęte zostały działania przez poszczególne państwa europejskie jak i samą Unię Europejską.

Unia Europejska podjęła działania pod wpływem wydarzeń z 11 września 2001 roku. Jednakże również wydarzenia, która miały miejsce w granicach Unii Europejskiej wpłynęły na reakcję ze strony Unii Europejskiej. Należy pamiętać, że część z państw członkowskich należy również do Sojuszu Północnoatlantyckiego co regulują ich podejście do reakcji na wydarzenia. Unii Europejska podejmowała za każdym razem działania o charakterze dyplomatycznym mające na celu wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz wpłynąć na partnerów zagranicznych na wydanie terrorystów w ręce wymiaru sprawiedliwości.

Podczas spotkania przywódców państw członkowskich ustalono, że należy podjąć zdecydowane działania na rzecz likwidacji plagi XXI wieku czyli terroryzmu. W tym zakresie przedstawiono cele, jakimi państwa Unii Europejskiej miały to realizować. Przed wszystkim założono aktywne uczestnictwo w inicjowaniu trwałej i mającej międzynarodowy charakter akcji przeciwko terroryzmowi. Zakładano również wdrożenie Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony. Poza tym miano wzmocnić kooperację wywiadowczą oraz przyspieszenie ustanowienia Europejskiego Obszaru Sądowego²⁴.

W pierwszej kolejności podjęto działania, które możliwe były dzięki szybkim regulacjom prawnym. Zajęto się przygotowaniem odpowiednich instrumentów, które pozwoliły na sprawne zwalczanie terroryzmu oraz na stosowanie europejskiego nakazu aresztowania i wydania ujętego przestępcy poszkodowanemu państwu²⁵.

Natomiast w dalszej kolejności przyjęto szereg aktów prawnych, które miały zapewnić skuteczne zwalczanie zagrożenia terrorystycznego na obszarze Unii Europejskiej. Wymienić tutaj można rozporządzenie Rady Europejskiej nr 2580/2001/WE z 27 grudnia 2001 roku²⁶. Odnosiło się ono do skutecznej walki z finansowaniem terroryzmu. Kroki takie miały być podejmowane w stosunku do osób lub organizacji, które przekazują środki na rzecz terrorystów lub sami zajmują się tym procederem. Państwa członkowskie mają prawo zamrozić środki takim osobą, instytucjom czy organizacjom²⁷.

24 D. Szlachter, *Walka z terroryzmem w Unii Europejskiej*, Toruń 2006, s. 116-117.

25 Ibidem, s. 117.

26 Dz.U WE. L 344 z 28.12.2001, S. 70.

27 D. Szlachter, s. 121.

Jednocześnie przygotowano zostało wspólne stanowisko dotyczące działań ograniczających finansowanie akcji terrorystycznych oraz stworzenia systemu szybkiego ostrzegania. Poza tym przygotowano jednolite definicje organizacji czy jednostek wspierających działania terrorystyczne. Tym samym pozwoliło to na przygotowanie listy osób, grup i jednostek wobec, których zastosowane zostaną środki prewencyjne związane z zamrożeniem środków finansowych. Natomiast w 2002 roku Rada Europejska wydała rozporządzenie²⁸ uderzające w Osamę bin Ladena i jego współpracowników, Al-Kaidę i Talibów. Na podstawie tego rozporządzenia wprowadzono restrykcję – zakaz eksportu określonych towarów i usług do Afganistanu, zamrożenie funduszy i innych zasobów Talibów z Afganistanu²⁹.

13 czerwca 2003 roku Unia Europejska przyjęła Decyzję Ramową Rady Unii Europejskiej w kwestii zwalczania terroryzmu³⁰. Sam dokument zawiera 13 artykułów i wymierzony jest w kwestie dotyczące walki z terroryzmem i uniwersalnych zasad. Przede wszystkim autorzy tego dokumentu dokonują zdefiniowania aktu terrorystycznego, grupy terrorystycznej oraz przestępstw, które są aktami terrorystycznymi. Dokument ten jednoznacznie wskazuje, co uznawane jest za działanie terrorystyczne. Jednocześnie wskazuje państwom członkowskim, jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać aktom terrorystycznym³¹.

Natomiast wydarzenia z 2004 i 2005 roku jakie miały miejsce odpowiednio w Madrycie i Londynie spowodowały, że przedstawiciele Unii Europejskiej musieli pojąć kolejne działania zmierzające do niwelowania zagrożenia ze strony terrorystów. Po ataku w Madrycie podjęto przede wszystkim działania polityczne wspierające Hiszpanię w walce z terrorystami. Poza tym przyjęta została Deklaracja w sprawie Zwalczania Terroryzmu³² do której dołączony został nowy plan działania. Na podstawie tej deklaracji wskazano istotne cele działania państw członkowskich. Podkreślono ideę solidarności pomiędzy państwami oraz zobowiązania do udzielenie wszelkiej możliwej pomocy. Należało również wzmocnienie ochrony granic oraz wzmoczenie kontroli na granicach wewnętrznych w celu zwiększenia efektywności wychwytywania potencjalnych terrorystów. Postanowiono również o utworzeniu stanowiska Europejskiego Koordynatora ds. Zwalczania Terroryzmu³³.

28 Dz. U. WE Nr L139 z 29 05 2002, s. 9 z późniejszymi zmianami.

29 D. Szlachter, s. 122.

30 Ibidem, s. 122.

31 Ibidem, s. 125-128.

32 Ibidem, s. 137.

33 Ibidem, s. 137.

Do zadań wspomnianego organu należała współpraca z Javierem Solaną oraz Komisją Europejską i państwami członkowskimi w zakresie walki z terroryzmem. Jednakże działania te odbywać się miały na płaszczyźnie przeglądu dostępnych instrumentów w zakresie zwalczania terroryzmu oraz wskazywania nowych rozwiązań. Poza tym miał on monitorować wprowadzanie regulacji antyterrorystycznych przez państwa członkowskie³⁴.

Kolejny zamach w Londynie spowodował, że przedstawiciele Unii Europejskiej podjęli kolejne działania zmierzające na poprawieniu metod zwalczania terroryzmu. Szczególnie ważny był fakt, że od lipca do grudnia 2005 roku przypadła kolej na Brytyjczyków w przewodniczeniu Unii Europejską. Na posiedzeniu Rady Unii Europejskiej w grudniu 2005 roku przyjęto strategię Unii Europejskiej w zakresie zwalczania terroryzmu³⁵. Strategia ta opierała się na czterech filarach z angielskiego 4P³⁶.

1. Zapobieganie (Prevent) – odnosi się do powstrzymywania jednostek lub organizacji przed biernym lub aktywnym wspieraniem ataków terrorystycznych i terrorystów. Działania te mają obejmować zwalczanie korzeni zjawiska terroryzmu – radykalizacji oraz rekrutacji przyszłych zamachowców nie tylko na obszarze Europy, ale także poza nią. Zapobieganie ma obejmować również uniemożliwianie głoszenia wrogich ideologii w miejscach i wśród grup podatnych na hasła. Prowadzenie dialogu międzykulturowego w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym. Podjęcie wysiłku mającego na celu niwelowanie różnic pomiędzy bogatymi a biednymi, z których mogą wynikać problemy oraz podatność na hasła głoszone przez rekruterów do organizacji terrorystycznych.

2. Ochrona (Protect) - obejmuje swoim zakresem zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom Unii Europejskiej oraz infrastrukturze użyteczności publicznej. Proces ten miał wzmocnić bezpieczeństwo granic, transportu czy infrastruktury krytycznej. Do tego celu należy zapewnić bezpieczeństwo paszportów UE poprzez dane biometryczne, ujednoclenie standardów w lotnictwie cywilnym i żegludze morskiej.

3. Ściganie (Pursue) – filar ten odnosi się do tropienia i ścigania terrorystów. Ma on utrudniać terrorystom planowanie, komunikowanie oraz podróżowanie na obszarze Unii Europejskiej i poza nią. Działania te mają na celu

34 Ibidem, s. 139.

35 Podczas posiedzenia w dniach 1-2 grudnia 2005 r. Rada UE (Wymiar Sprawiedliwości i Sprawy Wewnętrzne) przyjęła „Strategię UE w zakresie zwalczania terroryzmu” (źródło: <http://www.stosunki.pl/?q=node/1117>, dostęp: 05.08.2014 r.)

36 D. Szlachter, s. 156.

rozbitcie sieci terrorystycznej poprzez odcięcie finansowania czy dostępu do broni. Ostatecznym efektem tego filaru jest postawienie terrorystów przed wymiarem sprawiedliwości.

4. Reagowanie (Respond) – ma przygotować państwa członkowskie w oparciu o idee solidarności do działania zgodnego w ramach zarządzania kryzysowego. Opiera się na skorygowaniu mechanizmów wspólnotowych, które przeznaczone są do zapewnienia ochrony obywateli. Wykorzystywanie dobrych praktyk oraz wykorzystywanie ich do reagowania podczas zagrożeń atakiem terrorystycznym. Poprawienie komunikacji i koordynacja działań pomiędzy organizacjami międzynarodowymi odpowiedzialnymi za reagowanie na zagrożenie³⁷.

Unia Europejska w kwestii zwalczania terroryzmu współpracuje z organizacjami międzynarodowymi i państwami trzecimi. Wynika to z pozycji samej Unii Europejskiej na arenie międzynarodowej oraz faktu, że jej członkowie mogą być narażeni na atak ze strony terrorystów. W strategii Unii Europejskiej wpisują się rezolucje przyjmowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych, które wskazują kierunki walki z terroryzmem.

Niemiecki Bundestag uchwalił w kilka tygodni od zamachu w Stanach Zjednoczonych pakiet ustaw antyterrorystycznych. Na podstawie ich zapisów zmieniono dwa istotne przepisy prawa – o stowarzyszeniach i uprzywilejowaniu religijnemu oraz że osoby odpowiedzialne za przestępstwa terrorystyczne będą ścigane nawet gdy ich siedziby nie są zlokalizowane na obszarze Niemiec. W ten sposób ustawodawca niemiecki dał możliwość zakazu prowadzenia działalności religijnej stowarzyszeniom, których działalność skierowana jest przeciwko porządkowi ustalonymu przez konstytucję i idei porozumienia narodów³⁸.

Niemcy wprowadziły również 1 stycznia 2002 roku ustawę o zwalczaniu terroryzmu³⁹. W efekcie czego doszło do zmian w zapisach 14 ustaw obowiązujących na terytorium niemieckim. Wprowadziły one następujące regulacje związane ze zwalczaniem terroryzmu:

- zwiększenie uprawnień w zakresie zwalczania terroryzmu dla Federalnego Urzędu Ochrony Konstytucji, Federalnej Służby Wywiadowczej, Kontrwywiadu Wojskowego, Federalnej Straży Granicznej oraz Federalnego Urzędu Kryminalnego,

- nastąpiły zmiany w kwestii praw dotyczących obcokrajowców i udzielania im azylu oraz w sprawie prowadzenia Centralnego Rejestru Obcokrajowców,

37 Ibidem, s. 156-159.

38 W. Dietel, s. 268.

39 Ibidem, s. 268.

- zmiany w ustawach dotyczących paszportów i dowodów osobistych,
- zaostrenie prawa dotyczącego zgromadzeń, co miało ułatwić stosowanie zakazu tworzenia ekstremistycznych ugrupowań na obszarze Niemiec,
- wykorzystanie nowych technologii do ścigania przestępców podejrzewanych o ataki terrorystyczne⁴⁰.

Władze niemieckie przeforsowały również ustawę, która budziła wiele kontrowersji w powojennym funkcjonowaniu tego państwa. Dotyczyło to ustawy o imigracji z 2005 roku⁴¹. Znalazły się w niej zapisy odnoszące się do walki z terroryzmem. Należy wspomnieć tutaj zapis, który pozwala on na wydalenie z terytorium Niemiec osoby, która podejrzewana jest lub z jej strony istnieje zagrożenie atakiem terrorystycznym. Wtedy władze kraju lub minister spraw wewnętrznych ma prawo wydać decyzję o wydaleniu takiej osoby. Jednocześnie skrócona została droga administracyjna. Osoba taka może odwołać się tylko do Federalnego Sądu Administracyjnego ale tylko w sytuacji gdy wydalonej osobie grozi w ojczystym kraju kara śmierci lub tortury⁴².

Wielka Brytania jako najbliższy sojusznik Stanów Zjednoczonych była zagrożona uderzeniem na jej terytorium co miało miejsce w 2005 roku. Mimo, że podjęte zostały działania mające na celu zapobieżenie takiemu atakowi nie udało się go uniknąć. Już od 2002 roku opracowywane były cele i zadania do wykonania. Wśród tych celów i zadań wymienić można następujące aspekty:

- przeciwdziałanie zagrożeniu terrorystycznemu na obszarze Wielkiej Brytanii
- stabilizacja sytuacji w Afganistanie i likwidacja obozów Al-Kaidy,
- współpraca sił wywiadowczych – policyjnych i wojskowych,
- współpraca międzynarodowa w zakresie zwalczania terroryzmu,
- odcinanie ugrupowań terrorystycznych od źródeł finansowania⁴³.

Działania podejmowane przez Wielką Brytanię wynikają z przekonania, że walka z terroryzmem i zwycięstwo w niej możliwe jest poprzez rozwiązania polityczne, społeczne i gospodarcze. Ich właściwe uregulowanie pozwoli powstrzymać falę terroru. Dlatego też, uczestnictwo Wielkiej Brytanii w koalicji antyterrorystycznej u boku Stanów Zjednoczonych połączone jest z działaniami w ramach programów pomocowych, które skierowane są do krajów Trzeciego Świata⁴⁴.

40 Ibidem, s. 269-270.

41 Ibidem, s. 270.

42 Ibidem, s. 270-271.

43 K. Balcerowska – Kwaterska, *Polityka Wielkiej Brytanii w sprawie zwalczania terroryzmu międzynarodowego*, PISM nr 16/2004,

44 Ibidem.

Jednocześnie zwalczając terroryzm władze brytyjskie podkreślają, że walka z organizacjami terrorystycznymi to nie walka z islamem. Wpływ na takie postawienie sprawy ma wielokulturowość Zjednoczonego Królestwa. Natomiast dla sprawnego działania przeciwko terrorystom potrzebna jest współpraca z partnerami z krajów islamskich. Jest to możliwe dzięki doświadczeniom z minionego okresu, kiedy Wielka Brytania była imperium kolonialnym.

Wielka Brytania opracowała również zasady działania w celu zwalczania terroryzmu. Kierownicza rola przypadła w tym zakresie ministerstwu spraw wewnętrznych. Instytucja ta odpowiada za kształtowanie polityki antyterrorystycznej oraz monitorowanie procesu legislacyjnego związanego z antyterroryzmem. Jednocześnie sprawuje nadzór nad policją działaniami kontrwywiadowczymi prowadzonymi przez Agencję Bezpieczeństwa. W ten sposób zyskuje możliwość reagowania na potencjalne zagrożenie. Minister spraw wewnętrznych przewodniczy również komisjom, które powoływane są w celu zwalczania terroryzmu oraz pokrewnych zagrożeń. Koordynują oraz nadzorują działania związane z zarządzaniem kryzysowym w sytuacji zagrożeń terrorystycznych. Natomiast bezpieczeństwo obywateli brytyjskich poza granicami Zjednoczonego Królestwa należy do kompetencji ministerstwa spraw zagranicznych⁴⁵.

Podstawą działania brytyjskich służb są akty z 2000 i 2001 roku. W przypadku tego państwa atak na World Trade Center nie odgrywał poważniejszego impulsu przy tworzeniu prawa antyterrorystycznego. Wynikało to raczej z własnych doświadczeń z działaniami IRA na terenie Wielkiej Brytanii. Jednak przyjęte zostały dwa dokumenty, które dawały podstawę prawną do zwalczania terroryzmu oraz przestępstw z nim związanych. do aktów tych zaliczyć można – *Terrorism Act 2000*⁴⁶ oraz *Anti – Terrorism, Crime & Security Act 2001*⁴⁷.

ZAPOBIEGANIE TERRORYZMOWI ISLAMSKIEMU W POLSCE

Polska od 1999 roku jest członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego. Jednocześnie jest mocno zaangażowana w działania u boku Stanów Zjednoczonych w koalicji antyterrorystycznej. Wpływ na to mają zobowiązania sojusznicze wynikające z członkostwa w NATO. Zaangażowanie w koalicję antyterrorystyczną wpływa, że zagrożenie atakiem terrorystycznym stało się bardziej

45 Ibidem.

46 Ibidem.

47 Ibidem.

prawdopodobne niż w przeszłości. Szczególnie, że przywódcy terrorystów odpowiedzialnych za zamachy przeprowadzone w XXI wieku wskazywali państwa, które nie mogą czuć się bezpieczne do momentu, gdy na obszarze państw muzułmańskich - Afganistanu czy Iraku stacjonować będą polskie oddziały wojskowe. Dlatego też, istotne było podjęcie działań zmierzających do zażegnania niebezpieczeństwu ataków terrorystycznych na terytorium Polski oraz ataków wymierzonych w stosunku do polskich obywateli.

Rzeczpospolita Polska w swoich strukturach organizacyjnych wypracowała cztery etapy zwalczania terroryzmu – rozpoznanie, przeciwdziałanie, zwalczanie oraz likwidację szkód. Oznacza to, że każdy z obszarów objęty jest działaniami przez odpowiednie organy administracji rządowej, ciała kolegialne czy ekspertów⁴⁸.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w artykule 135 daje prezydentowi kraju możliwość powołania organu doradczego zajmującego się zakresem bezpieczeństwa państwa w wymiarze wewnętrznym i zewnętrznym. Tym organem jest Rada Bezpieczeństwa Narodowego⁴⁹. W skład tego organu wchodzi – Prezes Rady Ministrów, Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Spraw Wewnętrznych, Marszałek Sejmu, marszałek Senatu, Minister Obrony Narodowej, Minister Spraw Zagranicznych, Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego⁵⁰.

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego⁵¹ powstałe w 1991 roku podlega ministrowi do spraw bezpieczeństwa w Kancelarii Prezydenta. Do jego zadań należy monitorowanie potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa. W ten sposób BBN podejmując również działania zmierzające do zwalczania i zapobiegania terroryzmowi na obszarze kraju⁵².

Rządowe Centrum Bezpieczeństwa działa od roku 2008. Powołane zostało ono w wyniku nowelizacji ustawy o zarządzaniu kryzysowym⁵³. W zakresie zapobiegania zagrożeniu terrorystycznemu wykonuje następujące zadania - przeciwdziałanie, zapobieganie oraz usuwanie skutków ataków terrorystycznych, przygotowanie sposobów i środków reagowania na zagrożenie terro-

48 J. Cymerski, *Terroryzm a bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2013, s. 187.

49 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997, Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483, art. 135.

50 J. Cymerski, s. 187.

51 Biuro Bezpieczeństwa Narodowego jest urzędem państwowym, utworzonym na mocy przepisu art. 11 Ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.).

52 J. Cymerski, s. 188.

53 Ibidem, s. 189.

rystyczne, opracowywanie procedur reagowania na sytuacje ataku terrorystycznego oraz przygotowanie i realizowanie planów z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej zagrożonej atakami, przygotowanie planów, w których uwzględnione będzie użycie sił zbrojnych⁵⁴.

Na podstawie znowelizowanej ustawy o zarządzaniu kryzysowym funkcjonuje również Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego⁵⁵. Jest to organ opiniotwórczy i doradczy w zakresie działań i koordynowania ich w sytuacji kryzysowej. Zespół podejmuje działania związane z użyciem siły i środków niezbędnych do usunięcia skutków kryzysu. Doradza w zakresie koordynacji działań organów administracji rządowej oraz innych instytucji zajmujących się sytuacją kryzysową⁵⁶.

Międzyresortowy Zespół do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych⁵⁷ utworzony został w 2006 roku. Funkcjonuje jako organ doradczy Prezesa Rady Ministrów i działa przy ministerstwie spraw wewnętrznych. Do zadań tego organu należy koordynowanie pracami administracji rządowej w zakresie zwalczania terroryzmu. Monitoruje on zagrożenia o charakterze terrorystycznym oraz analizuje stopień zagrożenia. Zespół ten również opracowuje procedury związane ze zwalczaniem terroryzmu oraz oceny tych zagrożeń. Do zadań tego zespołu należy również koordynowanie, inicjowanie i monitorowanie działań, które podejmują organy administracji publicznej. Odpowiada również za współpracę międzynarodową w kwestii walki z terroryzmem⁵⁸.

W Polsce obowiązuje czterostopniowy system alarmowania⁵⁹. Do wprowadzania konkretnego poziomu alarmu uprawnienia posiadają Prezes Rady Ministrów, ministrowie i przedstawiciele administracji rządowej w terenie – wojewodowie. Alarm wprowadzany jest na podstawie rozporządzenia. Przyjmują one następujące formy:

- pierwszy stopień alarmowy – wprowadzany jest w sytuacji, gdy uzyskana zostanie informacja o możliwości zaistnienia wydarzenia o charakterze terrorystycznym lub innego zdarzenia, którego rodzaj i zakres jest trudny do przewidzenia,

54 Ibidem, s. 189-190.

55 Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego działa na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. Nr. 89, poz. 590) oraz Zarządzenie Nr 78 Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 października 2011 r. w sprawie organizacji i trybu pracy Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

56 J. Cymerński, s. 190.

57 Ibidem, s. 190.

58 Ibidem, s. 192.

59 Ibidem, s. 192.

- drugi stopień alarmowy – ogłaszany jest w sytuacji, gdy uzyskana zostanie informacja o możliwym wystąpieniu zdarzenia o charakterze terrorystycznym, a jego wystąpienie powoduje zagrożenie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej,

- trzeci stopień alarmowy – wprowadzany jest w sytuacji, gdy uzyskana zostanie informacja o osobach lub organizacjach, które przygotowują działania terrorystyczne, które godzą w bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej lub wystąpienia aktów terroru godzących w bezpieczeństwo innych państw. Wprowadza się go również w sytuacji uzyskania informacji o możliwości wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym godzącym w bezpieczeństwo kraju.

- czwarty stopień alarmowy – ogłaszany jest w przypadku wystąpienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub innego zdarzenia, które powoduje zagrożenie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej⁶⁰.

Rozpatrując aspekt zwalczania terroryzmu w Polsce należy zwrócić uwagę na podmioty, które są odpowiedzialne za zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Działania te spoczywają na ministrze spraw wewnętrznych, który kieruje pracami odpowiednich służb. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wraz z podlegającymi mu służbami realizują zadania w zakresie zwalczania terroryzmu.

Działania podejmowane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych podzielić można na trzy poziomy:

- strategiczny – jest on realizowany przez Prezesa Rady Ministrów, Radę Ministrów oraz Międzyresortowy Zespół do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych,

- operacyjny – realizowany przez Centrum Antyterrorystyczne działające w ramach Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego

- taktyczny – wykonywany przez odpowiednie służby i instytucje w zakresie ich kompetencji w kwestii zapobiegania i zwalczania zagrożenia terroryzmem⁶¹.

Natomiast ze względu na fazy realizowanych zadań w odniesieniu do zagrożeń terrorystycznych wyróżnia się następujące obszary działań:

- rozpoznanie i przeciwdziałanie występującym zagrożeniom mającym charakter terrorystyczny,

- fizyczne zwalczanie terroryzmu – za które odpowiada przede wszystkim Policja i znajdujące się w jej strukturach jednostki specjalne,

60 Ibidem, s. 192.

61 Ibidem, s. 194.

- zarządzanie kryzysowe po przeprowadzonym ataku terrorystycznym awiodąca rola spoczywa na ministerstwie spraw wewnętrznych i Rządowym Centrum Bezpieczeństwa⁶².

Skuteczność działań związanych ze zwalczaniem terroryzmu zależy od działań podejmowanych przez służby i instytucje odpowiedzialne za ich przeprowadzenie. Jeżeli służby będą stosować się do przyjętych procedur oraz zachowywać się odpowiednio do danej sytuacji pozwoli to uniknąć rozszerzenia się negatywnych skutków. Jednocześnie należy pamiętać, że najważniejszym elementem jest przeciwdziałanie zagrożeniu przeprowadzenia ataku terrorystycznego na terenie Polski. Dlatego też, należy monitorować potencjalne źródła zagrożeń oraz współżyć za przedstawicielami innych wyznań czy kultur na neutralnym poziomie. Lepiej działać przed atakiem niż zastanawiać się po fakcie, co było przyczyną negatywnego wydarzenia, które spowodowało śmierć wielu ludzi.

ZAKOŃCZENIE

Współczesne społeczeństwa odczuwają potrzebę bezpiecznego życia. Jednak świat nas otaczający jest nieprzewidywalny. Dotyczy to również zagrożenia ze strony terroryzmu islamskiego, który podejmuje działania w oparciu o swoją religię i walcząc o zapewnienie bytu państwowego dla narodów wyznających religię muzułmańską. Szczególnie, że coraz więcej jest osób wyznania muzułmańskiego niezadowolonych z sytuacji politycznej i ekonomicznej.

Podsumowując rozważania na temat zagrożenia terroryzmem islamskim można dojść do wniosku, że takie zagrożenie istnieje. Czy dojdzie do bezpośredniego uderzenia zależy od rozwoju sytuacji politycznej na świecie. W końcu ataki podejmowane przez terrorystów w początku XXI wieku, poza wydarzeniami z 11 września 2001 roku, były odpowiedzią na działania państw zachodu. Jednak nie można ich usprawiedliwiać, ponieważ ofiarami ataków terrorystycznych są niewinni ludzie znajdujący się w niewłaściwym miejscu w niewłaściwym czasie.

Z racji tego, że zagrożenie atakiem terrorystycznym istnieje, należy podejmować działania na celu zapobieganiu wystąpieniu zagrożenia atakiem terrorystycznym. Państwa europejskie muszą opracować sprawnie działający system przeciwdziałania zagrożeniu terrorystycznemu. Poza tym z racji braku kontroli na granicach wewnątrz Unii Europejskiej muszą one posiadać szerszą wiedzę na temat społeczności muzułmańskiej przebywającej na terenie wspólnoty, aby przeciwdziałać zagrożeniu.

62 Ibidem, s. 194.

Terroryzm islamski stanowi współcześnie poważny problem dla państw Europy Zachodniej. Zagrożenie przeprowadzeniem ataku terrorystycznego jest bardzo wysokie jednak sprawne działanie odpowiednich służb pozwoli uniknąć sytuacji jakie miały miejsce w 2004 i 2005 roku w Madrycie i Londynie.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483).
2. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. Nr. 89, poz. 590).
3. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Rady Europejskiej nr 2580/2001/WE z 27 grudnia 2001 roku (Dz. U.).

Inne:

5. Konwencja o zapobieganiu i karaniu przestępstw przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, w tym także przeciwko dyplomatom, sporządzona w Nowym Jorku 14 grudnia 1973 r. (Dz. U. z 1983 r. załącznik do nr 37, poz. 168).
6. Międzynarodowa konwencja przeciwko braniu zakładników przyjęta w Nowym Jorku 18 grudnia 1979 r., (Dz. U z 2000 r., nr 106, poz. 1123).
7. Zarządzenie Nr 78 Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 października 2011 r. w sprawie organizacji i trybu pracy Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (na podstawie art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.)
8. Decyzja Ramowa Rady Unii Europejskiej w kwestii zwalczania terroryzmu (Dz. U. L 264 z 22.06.2002 r.).

Opracowania zwarte:

9. Aleksandrowicz T., *Terroryzm międzynarodowy*, wyd. WAIp, Warszawa 2008,
10. Barnes R. M., *Terroryzm od Asasynów do Osamy bin Ladena*, wyd. KIRKE, Wrocław 2001,

11. Bolechów P., *Terroryzm w świecie podbiegunowym. Przewartościowania i kontynuacje*, wyd. Adam Marszałek, Toruń 2002,
12. Borkowski R., *Terroryzm*, [w:] *Konflikty współczesnego świata*, wyd. AGH, Kraków 2001,
13. Borkowski R., *Terroryzm ponowoczesny*, wyd. Adam Marszałek, Toruń 2006,
14. Cymerski J., *Terroryzm a bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej*, wyd. RYTM, Warszawa 2013,
15. Dietl W., Hirschmann K., Tophoven R., *Terroryzm*, wyd. PWN, Warszawa 2009,
16. Duda D., *Terroryzm islamski*, wyd. UJ, Kraków 2002,
17. Grosset R., *Zabić tysiące, przestraszyć miliony. Zagrożenia terrorystyczne i szanse na skuteczną obronę*, wyd. WSZiP, Warszawa 2009,
18. Hofman B., *Oblicza terroryzmu*, Wydawnicza Bertelsmann Media, Warszawa 2001,
19. Hołyst B., *Terroryzm T.1*, wyd. LexisNexis, Warszawa 2009,
20. *Księga Rodzaju*, [w:] Biblia. Stary Testament, opr. D. Wilczycka, wyd. Biblios, Lublin 2012,
21. Piątkowski P., *Terroryzm: Nowe wyzwanie dla bezpieczeństwa*, wyd. Adam Marszałek, Warszawa 1996,
22. *Słownik języka polskiego*, red. M. Szymczak, t. 1–3, wyd. PWN, Warszawa 1988,
23. Szlachter D., *Walka z terroryzmem w Unii Europejskiej*, wyd. Adam Marszałek, Toruń 2006,
24. Tomaszewicz J., *Terroryzm*, wyd. APIS, Katowice 2000,
25. Wejkszner A., *Ewolucja terroryzmu motywowanego ideologią religijną na przykładzie salafickiego ruchu globalnego dżihadu*, wyd. Naukowe WNPiD, Poznań 2010,
26. Zajac J., *Bezpieczeństwo państwa*, [w:] K. A. Wojtaszczyk, A. Materska - Sosnowska, *Bezpieczeństwo państwa*, wyd. Oficyna Wydawnicza ASPRA -JR, Warszawa 2009.

Opracowania ciągłe:

27. Balcerowska – Kwaterska K., *Polityka Wielkiej Brytanii w sprawie zwalczania terroryzmu międzynarodowego*, PISM nr 16/2004,
28. Dworzecki J., *Terroryzm jako zagrożenie współczesnego świata*, Aperia, Zeszyt Naukowy Nr 5, Kraków 2011,
29. Izak K., *Zagrożenie terroryzmem i ekstremizmem w Europie na podstawie wybranych przykładów. Teraźniejszość, prognoza ewolucji i kierunki rozwoju*, Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego 5/11,
30. Machnikowski R.M., Michalak J., Płaczek A., Rękawek K., Dziuba M., *Zagrożenie atakami terrorystycznymi w Polsce 2006 oraz Aneksy na rok 2007 i 2008*, WSSM, Łódź 2008.
31. Piekarski M., *Zagrożenia o charakterze terrorystycznym w Polsce 2008*,
32. *Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce w 2012 roku*, r. 16 *Zagrożenie terroryzmem i ekstremizmem*, https://www.msw.gov.pl/download/1/15447/Raport_o_stanie_bezpieczenstwa_w_Polsce_w_2011_roku.pdf.

Strony internetowe:

33. <http://gazeta.pl>
34. <http://msw.gov.pl>
35. <http://bliskiwschod.pl>
36. <http://news.bbc.co.uk>
37. <http://rcb.gov.pl>
38. <http://stosunki.pl>
39. <http://terroryzm11.blogspot.com>